

T.C.M.M.

DEMOKRASI PARTİSİ

Grup Başkanlığı

20644

28.10.2010

10/941

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Doğu Karadeniz bölgesinde yapılması planlanan HES projelerinin doğal çevre üzerinde yaratacağı tahribatların ve ekolojik, çevresel ve sosyal etkilerinin araştırılması amacıyla Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105. maddeleri uyarınca "Meclis Araştırması" açılmasını saygılarımızla arz ederiz.

1-PERVİN BULDAN	İĞDIR
2-SELAHATTİN DEMİRTAŞ	DİYARBAKIR
3-GÜLTAN KIŞANAK	DİYARBAKIR
4-BENGİ YILDIZ	BATMAN
5-AKIN BİRDAL	DİYARBAKIR
6-EMİNE AYNA	MARDİN
7-FATMA KURTULAN	VAN
8-HASİP KAPLAN	ŞIRNAK
9-HAMİT GEYLANİ	HAKKARİ
10-İBRAHİM BİNİCİ	ŞANLIURFA
11-M. NURİ YAMAN	MUŞ
12-MEHMET NEZİR KARABAŞ	BİTLİS
13-MEHMET UFUK URAS	İSTANBUL
14-OSMAN ÖZÇELİK	SİİRT
15-ÖZDAL ÜÇER	VAN
16-AYLA AKAT ATA	BATMAN
17-SEBAHAT TUNCEL	İSTANBUL
18-SEVAHİR BAYINDIR	ŞIRNAK
19-SIRRI SAKIK	MUŞ
20-ŞERAFETTİN HALİS	TUNCELİ

Gerekçe:

Bilim çevrelerinin ifade ettiği üzere hidroelektrik santraller ve barajlar iklimsel, hidrolojik, ekolojik, sosyo-ekonomik ve kültürel etkilere sahiptirler. Dünya da yapılmış olan ve yapılması planlanan; baraj ve hidroelektrik santrallerinin flora ve fauna üzerindeki etkileri ile beraber iklim üzerindeki etkileri önemli bir tartışmanın konusunu oluşturmaktadır. Bu noktada projelerin doğal yaşama verdiği zararların geri dönüşümsüz olması hayati önem arz etmektedir. Ülke genelinde yapılması planlanan HES projelerinin sayısı 2300'ü bulunmaktadır. Birçok vadisi, dünyada eşi benzeri bulunmayan doğal güzellikleri, endemik bitki örtüsü ve jeolojik yapısı, tarihi ve coğrafi konumu gereği dünya genelinde koruma öncelikli 200 ekolojik alan arasında yer alan Doğu Karadeniz'de ise 700 civarında HES projesinin hayata geçirilmesi planlanmaktadır. Bunların 169'u Trabzon'da, 123'ü Rize'de, 176'sı Artvin'de, 94'ü Giresun'da, 63'ü Ordu'da bulunmaktadır. Diğerleri, Gümüşhane, Samsun, Sinop gibi illere dağılmış durumdadır. Sadece, endemik bitki ve canlı çeşidi açısından dünyanın 200 vadisinden biri olan İkizdere Vadisi'nde 24 proje bulunmaktadır. HES projelerinin yapımının planlandığı vadilerimizin bir kısmı turizm bölgesi ilan edilirken, birçoğu ise sit alanı ilan edilmiş ve bir kısmı da millî park içerisinde yer almaktadır. Bölgede, verilen yargı kararlarına rağmen yapımı devam eden HES projeleri ve iletim hatları nedeniyle vadilerimizde adeta katliam yaşanmakta, yaşam alanları büyük ölçüde tahrip edilmektedir. Bilindiği üzere su bütün canlıların yaşam kaynağını oluşturmaktadır. Bu nedenle sularımız ile ilgili olarak geliştirilen tüm projeler bir bütün olarak değerlendirilmeli ekosistem üzerindeki etkileri göz önünde bulundurularak hareket edilmelidir. Bu bağlamda HES projelerine karşı bugüne kadar 83 dava açılmış, sonuçlanan 41 davanın 39'unda mahkemeler, yürütmeyi durdurma ve iptal kararları vermiştir. HES'lere karşı açılan ilk davalarda can suyu yetersizliği konu edilirken, daha sonra "ÇED gerekli değildir", "ÇED olumlu" raporlarının ve bazı projelerde yürütmenin durdurulması ve iptali esas alınmıştır. Çevre Bakanlığı, Doğu Karadeniz'deki HES projelerinin yüzde 80'ine "ÇED gerekli değildir" raporu vermiş bulunmaktadır. Ve ÇED olumlu raporlarının formatsal olarak hazırlandığı, HES'in yaratacağı zararlara ilişkin pek çok konunun göz ardı edildiği bildirilmektedir. Sivil inisiyatiflerin açtığı davaların olumlu sonuçlanmasıyla Çevre Bakanlığı'nın, görevini kötüye kullanma ve ihmal suçlamaları ile karşı karşıya kalmasına neden olmuştur.

Ekolojik hayatın sürmesi için HES'lerin derelere debisinin yüzde 40'ı kadar su bırakması gerekirken bu oran şu an için Türkiye'de yüzde 10-15 seviyesindedir. Bunların yükseltilmesi için de çok sayıda dava açılmış açılmaya da devam edilmektedir. Mevcut durum, bilimsel veriler ve tüm bu gelişmeler Doğu Karadeniz bölgesinin HES projelerinden ekolojik, çevresel ve sosyal anlamda olumsuz etkileneceğine ve geri dönüşümü olanaksız doğal yıkımlara neden olacağına işaret etmektedir. Bu nedenle Doğu Karadeniz'de yapılması planlanan ve çalışmalarına başlanan HES projelerinin ortaya çıkarabileceği tahribatların meclis araştırma komisyonu kurularak araştırılması önem arz etmektedir.